РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ (ОВППС) 2020/1656 НА СЪВЕТА

от 6 ноември 2020 година

за подкрепа от Съюза за дейностите на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) в областите на ядрената сигурност и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за Европейския съюз, и по-специално член 28, параграф 1 и член 31, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност,

като има предвид, че:

(1) На 12 декември 2003 г. Европейският съвет прие Стратегия на Европейския съюз срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (наричана по-нататък „стратегията“), в глава III от която се съдържа списък с мерките, които трябва да се предприемат както в Съюза, така и в трети държави, за борба с разпространението на такива оръжия.

(2) Съюзът активно изпълнява стратегията и привежда в изпълнение мерките, изброени в глава III от нея, по-специално като отпуска финансови средства в подкрепа на конкретни проекти, осъществявани от многостранни институции като Международната агенция за атомна енергия (МААЕ).

(3) На 17 ноември 2003 г. Съветът прие Обща позиция 2003/805/ОВППС ([1]). В тази обща позиция наред с другото се отправя призив за насърчаване на сключването на всеобхватните споразумения за гаранции на МААЕ и на допълнителните протоколи към тях, като Съюзът се ангажира да работи за превръщане на допълнителните протоколи и всеобхватните споразумения за гаранции в стандарт на системата за проверка на МААЕ.

(4) На 17 май 2004 г. Съветът прие Съвместно действие 2004/495/ОВППС ([2]).

(5) На 18 юли 2005 г. Съветът прие Съвместно действие 2005/574/ОВППС ([3]).

(6) На 12 юни 2006 г. Съветът прие Съвместно действие 2006/418/ОВППС ([4]).

(7) На 14 април 2008 г. Съветът прие Съвместно действие 2008/314/ОВППС ([5]).

(8) На 27 септември 2010 г. Съветът прие Решение 2010/585/ОВППС ([6]).

([1]) Обща позиция 2003/805/ОВППС на Съвета от 17 ноември 2003 г. относно уеднаквяване и засилване на военните споразумения в областта на неразпространение на оръжия за масово поразяване и средствата за доставяне (ОВ L 302, 20.11.2003 г., стр. 34).

([2]) Съвместно действие 2004/495/ОВППС на Съвета от 17 май 2004 г. за подкрепа на дейностите на МААЕ по линия на програмата ѝ за ядрена сигурност и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 182, 19.5.2004 г., стр. 46).

([3]) Съвместно действие 2005/574/ОВППС на Съвета от 18 юли 2005 г. за подкрепа на дейностите на МААЕ в областите на ядрена сигурност и проверка и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 193, 23.7.2005 г., стр. 44).

([4]) Съвместно действие 2006/418/ОВППС на Съвета от 12 юни 2006 г. за подкрепа на дейностите на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) в областта на ядрената сигурност и проверка и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 165, 17.6.2006 г., стр. 20).

([5]) Съвместно действие 2008/314/ОВППС на Съвета от 14 април 2008 г. за подкрепа на дейностите на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) в областта на ядрената сигурност и проверка и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 107, 17.4.2008 г., стр. 62.)

([6]) Решение 2010/585/ОВППС на Съвета от 27 септември 2010 г. за подкрепа на дейностите на МААЕ в областта на ядрената сигурност и проверка и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 259, 1.10.2010 г., стр. 10).

(9) На 21 октомври 2013 г. Съветът прие Решение 2013/517/ОВППС ([7]).

(10) На 21 декември 2016 г. Съветът прие Решение (ОВППС) 2016/2383 ([8]), а на 8 юни 2020 г. удължи срока на неговото действие с Решение (ОВППС) 2020/755 на Съвета ([9]).

(11) На 8 май 2016 г. влезе в сила изменението на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал (CPPNM). Всички държави — членки на ЕС, както и Европейската общност за атомна енергия (Евратом), са страни по изменението на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал (ACPPNM) от 2005 г. Съюзът продължава да насърчава всеобщото му приемане и ефективното му прилагане, включително чрез подкрепа за дейностите за ядрена сигурност, осъществявани по линия на плана на МААЕ за ядрена сигурност за периода 2018—2021 г.

(12) Като потвърждава отново, че отговорността за ядрената сигурност в рамките на една държава е отговорност изцяло на тази държава, Съюзът е ангажиран да продължи да укрепва ядрената сигурност чрез осъществяването както на национални мерки за сигурност, така и на международно сътрудничество. Съюзът ще продължи да подкрепя дейността на МААЕ за оказване на помощ на държави членки, при поискване, в процеса на установяване и усъвършенстване на ефективни и устойчиви национални режими за ядрена сигурност. По този начин подкрепата от Съюза ще съответства на декларацията на министрите и на заключенията от Международната конференция за ядрена сигурност — Поддържане и активизиране на усилията, проведена в седалището на МААЕ във Виена от 10 до 14 февруари 2020 г. Тази подкрепа ще продължи да допринася за изпълнението на плана на МААЕ за ядрена сигурност за периода 2018—2021 г., одобрен от управителния съвет на МААЕ на 13 септември 2017 г. и подкрепен от генералната конференция на 14 септември 2017 г. Съюзът се стреми към запазване на устойчивостта и ефективността в прилагането на предходните съвместни действия и решения на Съвета в подкрепа на плановете на МААЕ за ядрена сигурност,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

1. С цел да се продължи ефективното изпълнение на стратегията, Съюзът подпомага дейностите на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), насочени към:

а) принос към усилията в световен мащаб за постигане на ефективна ядрена сигурност чрез установяването на цялостни насоки за ядрена сигурност и, при поискване, насърчаване на използването на такива насоки посредством партньорски оценки, консултантски услуги и изграждане на капацитет, включително образование и обучение;

б) помощ за присъединяване към съответните международни правни инструменти и прилагането им, както и за укрепване на международното сътрудничество и координацията на помощта; и

в) подкрепа за мандата на МААЕ да заема основна роля и да засилва международното сътрудничество в областта на ядрената сигурност в отговор на заявените от държавите членки приоритети чрез решенията и резолюциите на органите на МААЕ за определяне на политиката.

2. Проектите, които ще бъдат финансирани от Съюза, подпомагат:

а) приоритетни и хоризонтални проекти в областта на ядрената сигурност като универсално приемане на изменението на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал, компютърна сигурност и услуги в областта на информационните технологии и укрепване на културата на ядрена сигурност;

б) управление на информацията с акцент върху оценката на нуждите, приоритетите и заплахите в областта на ядрената сигурност;

([7]) Решение 2013/517/ОВППС на Съвета от 21 октомври 2013 г. за подкрепа от Съюза на дейностите на Международната агенция за атомна енергия в областта на ядрената сигурност и проверка и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 281, 23.10.2013 г., стр. 6).

([8]) Решение (ОВППС) 2016/2383 на Съвета от 21 декември 2016 г. за подкрепа от Съюза на дейностите на Международната агенция за атомна енергия в областите на ядрената сигурност и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 352, 23.12.2016 г., стр. 74).

([9]) Решение (ОВППС) 2020/755 на Съвета от 8 юни 2020 г. за изменение на Решение (ОВППС) 2016/2383 за подкрепа от Съюза на дейностите на Международната агенция за атомна енергия в областите на ядрената сигурност и в рамките на изпълнението на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение (ОВ L 179I, 9.6.2020 г., стр. 2).

в) ядрена сигурност на материалите и свързаните с тях съоръжения с акцент върху подобряването на физическата защита и отчетността и контрола на ядрения материал за целия горивен цикъл и концептуален документ относно прилагането на мерки за физическа защита във времената на COVID-19;

г) ядрена сигурност на материали, които не са предмет на регулаторен контрол, с акцент върху институционалната инфраструктура за реакция при материали, които не са предмет на регулаторен контрол;

д) програмно развитие и международно сътрудничество с акцент върху разработването на програма за образование и обучение;

е) изграждане на капацитет и образование в областта на ядрената сигурност с акцент върху равенството между половете.

3. При изпълнението на проектите, посочени в параграф 2, които подпомагат дейностите, посочени в параграфи 1 и 2, се гарантира видимост на Съюза, както и подходящо управление на програмите при изпълнението на настоящото решение.

4. Проектите, посочени в параграф 2, се осъществяват в полза на всички държави — членки на МААЕ, и държави, нечленуващи в МААЕ.

5. Всички елементи от проектите се подпомагат от активни и иновативни дейности за популяризиране и се отделят съответните ресурси.

6. Подробно описание на проектите, посочени в параграф 2, се съдържа в приложението към настоящото решение.

Член 2

1. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (наричан по-нататък „върховният представител“) отговаря за изпълнението на настоящото решение.

2. Техническото изпълнение на проектите, посочени в член 1, параграф 2, се осъществява от МААЕ. Тя изпълнява тази задача под контрола на върховния представител. За тази цел върховният представител сключва необходимите договорености с МААЕ.

Член 3

1. Референтната сума за изпълнението на проектите, посочени в член 1, параграф 2, е в размер на 11 582 300 EUR.

2. Разходите, които се финансират от сумата по параграф 1, се управляват в съответствие с процедурите и правилата, приложими за бюджета на Съюза.

3. Европейската комисия упражнява надзор върху правилното управление на референтната сума, посочена в параграф 1. За тази цел тя сключва споразумение за финансиране с МААЕ. В споразумението за финансиране се посочва, че МААЕ осигурява видимост на приноса на Съюза, която съответства на неговия размер.

4. Европейската комисия полага усилия да сключи посоченото в параграф 3 споразумение за финансиране във възможно най-кратък срок след влизането в сила на настоящото решение. Тя информира Съвета за всякакви трудности в хода на този процес, както и за датата на сключване на споразумението за финансиране.

Член 4

1. Върховният представител представя на Съвета доклад за изпълнението на настоящото решение, основан на редовните доклади, изготвяни от МААЕ. Тези доклади служат за основа на оценката, осъществявана от Съвета.

2. Европейската комисия предоставя информация по финансовите аспекти на изпълнението на проектите, посочени в член 1, параграф 2.

Член 5

1. Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.

2. Срокът на действието му изтича 36 месеца след датата на сключване на споразумението за финансиране, посочено в член 3, параграф 3, или шест месеца след датата на приемането му, ако дотогава не бъде сключено споразумение за финансиране.

Съставено в Брюксел на 6 ноември 2020 година.

За Съвета
Председател
M. ROTH

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. Позиция 1: Приоритетни и хоризонтални проекти в областта на ядрената сигурност

Проект 1: Универсално прилагане на изменението от 2005 г. на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал (ACPPNM)

Контекст

С цел да се улесни спазването и прилагането на изменението, МААЕ предоставя законодателна и техническа помощ при отправено искане. Тази помощ включва:

1. Съдействие при изготвянето на национално законодателство за прилагане, включително провеждане на обучителни курсове и семинари на национално, регионално и международно равнище, двустранна помощ при изготвянето на национални закони и обучение на отделни лица.

2. Съдействие при създаването, прилагането и поддържането на режим на държавата за физическа защита, включително предоставяне на услуги за ядрена сигурност като партньорски проверки и консултантски услуги, курсове за обучение и семинари на национално и регионално равнище, насочени към изграждане на капацитет и развиване на необходимите човешки ресурси, наред с разработването и прилагането на интегрирани планове за подкрепа в областта на ядрената сигурност (INSSP).

Цели

Цели се да се подпомогнат развитието и утвърждаването на ядрената сигурност в световен мащаб, включително изготвянето и подходящото използване на насоките от поредицата на МААЕ за ядрена сигурност, да се насърчи универсалното приемане на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал (CPPNM) и нейното изменение, наричани заедно A/CPPNM, както и да се улесни обменът на информация относно ядрената сигурност и да се укрепи международната правна рамка.

Очаквани резултати

1. Преглед на ACPPNM на Конференцията на държавите— страни по конвенцията през 2021 г.

2. Международни, регионални и национални семинари, по искане на държавите членки, за насърчаване на универсалното приемане на CPPNM и повишаване на осведомеността.

3. Разработване на информационни материали за насърчаване на по-нататъшното присъединяване към ACPPNM.

Резултати

Принос на МААЕ за спазването на A/CPPNM

Проект 2: Компютърна сигурност и услуги в областта на информационните технологии

Контекст

Информационната и компютърната сигурност продължават да бъдат ключов елемент за подобряването на способностите на държавите в областта на ядрената сигурност.

Ядрената сигурност поставя акцента върху предотвратяването, разкриването и реагирането на престъпни или умишлени непозволени действия, свързани със или насочени към *ядрен материал, друг радиоактивен материал, свързани съоръжения* или *свързани с тях дейности*. В рамките на дадена държава отговорността за ядрената сигурност се носи изцяло от тази държава, като тя трябва да гарантира сигурността на ядрените материали, другите радиоактивни материали, свързаните съоръжения и свързаните с тях дейности, намиращи се под нейна юрисдикция. Всяка държава се стреми да постигне ядрена сигурност, като установява свой собствен и подходящ за нея режим за ядрена сигурност. Компютрите играят съществена роля във всички аспекти на управлението на безопасната и сигурна експлоатация на ядрените съоръжения, включително компютърната сигурност и поддържането на физическата защита. От жизненоважно значение е всички такива системи да бъдат правилно защитени срещу злонамерени посегателства. При непрекъснато променящите се способности и характеристики на заплахите, информационната и компютърната сигурност търпят непрестанно развитие и постоянно възникват нови техники, тактики и процеси за противодействие на заплахите. МААЕ работи за осигуряването на защита срещу тази постоянно променяща се заплаха.

Цели

Подобряване на способностите за компютърна и информационна сигурност в държавите.

Очаквани резултати

1. Завършване на публикации, съдържащи насоки относно информационната и компютърната сигурност от поредицата на МААЕ за ядрената сигурност (Нови и актуализирани документи с насоки) и свързаните с тях технически документи и публикации, и поддържане на актуалността им.

2. Организиране на специализирани срещи на експерти в областта на компютърната сигурност на ядрените съоръжения, за да се следи развитието в тази област.

3. Обучение, упражнения и семинари.

4. Техническа помощ, предоставяна на държавите в областта на компютърната сигурност.

Резултати

1. Принос на МААЕ за подобряване на способностите за информационна и компютърна сигурност на равнище държава, компетентен орган и съоръжения, в подкрепа на предотвратяването, разкриването и реакцията при инциденти с компютърната сигурност, които имат потенциал да окажат пряко или непряко неблагоприятно въздействие върху ядрената безопасност и сигурност.

2. Подобряване на международното сътрудничество чрез свързване на експертите и създателите на политики с цел насърчаване на обмена на информация и опит в областта на компютърната сигурност.

3. Поддържане на публикации с насоки и технически документи в областта на информационната и компютърната сигурност за целите на ядрената сигурност.

Проект 3: Укрепване на културата на ядрена сигурност

Контекст

Културата на ядрена сигурност е мултидисциплинарен подход за подготовка на работната сила да противодейства на заплахи както отвън, така и отвътре, чрез готовност и мотивация да следва установените процедури, да спазва разпоредбите и да проявява бдителност. Тъй като повечето системи за ядрена сигурност са проектирани, управлявани и експлоатирани от човек, в крайна сметка успехът на режима за ядрена сигурност зависи от участниците в него. Културата на ядрена сигурност е определена като един от 12-те основни принципа за физическа защита на ядрените материали и съоръжения в ACPPNM, както и като един от основните принципи в Кодекса за поведение за безопасност и сигурност на радиоактивните материали. В ръководството за изпълнение относно културата на ядрената сигурност NSS № 7 културата на ядрена сигурност се определя като съвкупност от характеристики, нагласи и поведение на отделни лица, организации и институции, която служи като средство за подкрепа и повишаване на ядрената сигурност. NSS № 7 съдържа определение за понятието, описва ролите и отговорностите на институциите и физическите лица и очертава характерните елементи на културата на ядрена сигурност, които служат за постигане на ефективна ядрена сигурност.

Проектът поставя акцент върху подкрепата за държавите членки в развитието на човешките ресурси посредством работни срещи, обучителни курсове и семинари за повишаване на осведомеността, подкрепящи извършването на самооценка на културата на ядрена сигурност и насърчаващи споделянето на опит и знания за инструментите и методологиите за самооценка и за добрите практики в областта на културата на ядрена сигурност.

Цел

Да подпомага държавите в укрепването на тяхната култура на сигурност.

Очаквани резултати

1. Организиране на международни семинари по въпросите на културата на ядрена сигурност в подкрепа на държавите членки да развиват своите човешки ресурси.

2. Разработване и консолидиране на насоки в областта на културата на ядрена сигурност и на учебни материали и инструменти, включително инструменти за самооценка.

Резултати

Насърчаване на международния обмен на опит, знания и добри практики по отношение на начините за развитие, насърчаване и поддържане на стабилна култура на ядрена сигурност, съвместима с режимите за ядрена сигурност на държавите.

2. Позиция 2: Управление на информацията

Проект 1: Оценка на нуждите, приоритетите и заплахите в областта на ядрената сигурност (мисии по INSSP)

Контекст

МААЕ съдейства на отделни държави, които отправят искане за това, да идентифицират и посрещнат нуждите в областта на ядрената сигурност посредством разработването и прилагането на INSSP и създаването на инструменти за самооценка. В рамките на дадена държава отговорността за ядрената сигурност се носи изцяло от тази държава, като тя трябва да гарантира сигурността на ядрените материали, другите радиоактивни материали, свързаните съоръжения и свързаните с тях дейности, намиращи се под нейна юрисдикция. МААЕ подкрепя усилията на държавите за създаване на ефективни и устойчиви режими за ядрена сигурност, а INSSP е ефективен механизъм в това отношение. INSSP е правно необвързващ документ, но неговото одобрение или приемане от държавата се счита за показателно за наличието на ангажимент за продължаване на изпълнението на съдържащите се в него договорени подобрения в областта на ядрената сигурност. INSSP е предназначен да подпомогне стратегическото планиране на дейностите в областта на ядрената сигурност в дадена държава и да гарантира ангажираността на държавата с подобренията, необходими за укрепване на нейния режим за ядрена сигурност. Той предоставя оценка на нуждите на държавата в областта на ядрената сигурност и обхваща дейностите, предприети или планирани от дадена държава и при необходимост в сътрудничество с МААЕ или други международни партньори.

INSSP е структуриран като обща рамка на областите и целите на ядрената сигурност, която предоставя на държавата систематичен подход за определяне на нейните нужди в областта на ядрената сигурност. Целта е държавата да разполага с общи елементи на ядрената сигурност от стратегическо естество, които да спомагат за насочването на лицата, отговорни за вземането на решения, и целите на стратегическото планиране в дългосрочен план, с оглед на създаването на самоподдържащи се режими за ядрена сигурност. Структурата на INSSP се състои от шест функционални области: 1) Законодателна и регулаторна рамка; 2) Оценка на заплахата и риска; 3) Режим на физическа защита; 4) Разкриване на престъпни и други неразрешени действия, свързани с материали, които не подлежат на регулаторен контрол; 5) Реакция при събития, свързани с ядрената сигурност; и 6) Поддържане на държавния режим за ядрена сигурност. Освен мисиите по INSSP МААЕ организира и технически срещи на звената за контакт на INSSP.

Процесът INSSP се подпомага от системата за управление на информацията за ядрена сигурност (NUSIMS) — система на доброволни начала, предназначена да подпомага държавите членки при прегледа на състоянието на тяхната инфраструктура за ядрена сигурност чрез самооценка, както и при проследяването на напредъка им към създаването, поддържането и укрепването на ефективен режим за ядрена сигурност. Информационната структура на NUSIMS отразява основните оперативни зони за ядрена сигурност и почива на публикациите за основните принципи и препоръките в областта на ядрената сигурност, изготвени в рамките на поредицата за ядрена сигурност на МААЕ.

Цели

Набелязване и консолидиране на нуждите на отделните държави в областта на ядрената сигурност в интегриран документ, който включва необходимите подобрения, както и установяване на адаптирана рамка за координиране и изпълнение на дейностите в областта на ядрената сигурност, извършвани от държавата, МААЕ и потенциалните донори.

Поддържане на всеобхватна информационна платформа, осигуряваща добро разбиране на нуждите на държавите в областта на ядрената сигурност в световен мащаб и подкрепяща изпълнението на плана за ядрена сигурност.

Очаквани резултати

1. Разработване и въвеждане на INSSP.

2. Преглед и привеждане в съответствие със структурата на INSSP на доброволен механизъм за самооценка или инструмент за използване от държавите (NUSIMS).

3. Технически срещи на звената за контакт на INSSP.

4. Финализиране на ръководството за потребителя на INSSP.

Резултати

Оценка на нуждите на поискалите подкрепа държави в областта на ядрената сигурност и предоставянето ѝ чрез установяване на стратегическо планиране на препоръчаните дейности в областта на ядрената сигурност, за да се гарантира създаването, поддържането и устойчивостта на ефективен режим за ядрена сигурност, който да помогне на държавите да се придържат към задълженията по ACPPNM.

3. Позиция 3: Ядрена сигурност на материалите и свързаните с тях съоръжения

Проект 1: Подобряване на физическата защита и отчетността и контрола на ядрения материал в целия горивен цикъл

Контекст

Дейности, свързани с ядрената сигурност на употребявания и съхранявания ядрен материал, ядрената сигурност на ядрения горивен цикъл и свързаните с него съоръжения по време на техния жизнен цикъл, включително отчетност и контрол на ядрения материал за целите на ядрената сигурност, както и техническо изпълнение на A/CPPNM. При поискване Агенцията разработва насоки и предоставя обучение и помощ на държавите за подобряване на сигурността на ядрените материали чрез отчетност и контрол. Във фокуса на проекта ще бъде справянето с „вътрешната заплаха“. Програмата на МААЕ „Вътрешна заплаха“ предоставя насоки за превантивни и защитни мерки за ядрена сигурност с цел намаляване на вътрешната заплаха. Цел на проекта ще бъде също отчетността и контролът на ядрения материал (NMAC). Системата за NMAC способства за възпирането и откриването на неразрешено изземване на ядрен материал чрез поддържане на инвентарен опис на всички ядрени материали, включително информация, свързана с тяхното местоположение. Основната цел на системата за NMAC е да поддържа и дава точна, навременна, пълна и надеждна информация за всички дейности и операции (включително движения) с ядрен материал. Системата за NMAC на равнище съоръжение се създава в контекста на национална регулаторна рамка и се контролира от компетентния държавен орган. Тя не трябва да се бърка със системата на държавата за отчетност и контрол на ядрения материал (SSAC), създадена с цел изпълнение на международните задължения във връзка с гаранциите.

МААЕ инвестира значителни ресурси за разработването на хипотетичния Институт за ядрени изследвания Shapash (SNRI). Основната цел на разработването на SNRI беше да се даде възможност на държавите членки за обучение по въпроси на ядрената сигурност, без да се разкрива чувствителна информация за действителните съоръжения и да се излага на риск тяхната сигурност. 3D моделът на SNRI е полезен инструмент за целите на обучението по ядрена сигурност. Очакванията са по-нататъшното разработване на SNRI да увеличи силата на 3D модела и да подобри резултатите от обучението по ядрена сигурност. Използването на 3D и виртуална реалност (ВР) за целите на обучението обаче изисква специализирани познания и ресурси. Целите на обучението трябва да бъдат тясно съгласувани с технологичните решения, използвани за постигането им. МААЕ възнамерява да проучи допълнително потенциалните силни страни на 3D модела на SNRI и да поддържа разработването на образователни материали, свързани със SNRI, в бъдеще.

Цели

Предоставяне на насоки и инструменти за предотвратяване и защита срещу неразрешено изземване на ядрен материал и саботаж на ядрени материали и съоръжения от вътрешни лица.

Извършване на оценка кои държави — членки на МААЕ, които обработват, боравят или съхраняват ядрени материали, използват система за NMAC, и оказване на съдействие на техните компетентни органи и оператори, за да се гарантира успех на програмата за NMAC. Извършване на оценка кои държави — членки на МААЕ, които понастоящем не разполагат със система за NMAC, биха желали да поискат помощ при създаването на програма за NMAC.

Очаквани резултати

1. Изготвяне на поредица от публикации с насоки в областта на ядрената сигурност и инструменти за електронно обучение за противодействие на вътрешната заплаха и подобряване на отчетността и контрола на материалите за целите на ядрената сигурност в съоръженията.

2. Организиране на курсове за повишаване на осведомеността и практическо обучение.

3. Организиране на курсове за повишаване на осведомеността и практическо обучение по NMAC.

4. По-нататъшно разработване на учебния инструмент на Shapash за виртуална реалност (ВР).

Резултати

Непрекъсната подкрепа за усилията на държавите да създадат ефективни и устойчиви национални режими за ядрена сигурност, които подпомагат противодействието на вътрешната заплаха и подобряването на отчетността и контрола за целите на ядрената сигурност в съоръженията

Проект 2: Концептуален документ на Координирания изследователски проект (CRP) относно прилагането на мерки за физическа защита във времената на COVID-19

Контекст

Цел на този проект ще бъде прилагането на контрол върху достъпа и други технологии за ядрена сигурност в условията на пандемия в съоръжения за съхранение и използване на ядрени и други радиоактивни материали, включително съоръжения за ядрен горивен цикъл, изследователски и енергийни реактори и съоръжения за радиоактивни материали. В условията на пандемия като COVID-19 медицинските мерки за свеждане до минимум на предаването на вируса могат да засегнат ефективността и дори прилагането на съществуващите технологии и процедури за ядрена сигурност, като например мерки за контрол върху достъпа на персонала. Промените в протоколите за прилагане, изменението на съществуващите технологии и адаптирането на новите технологии могат да бъдат подходящи в някои ситуации за преодоляване на предизвикателствата, предизвикани от COVID-19. В рамките на проекта ще се извърши преглед на оперативния опит на държавите — членки на МААЕ, в използването на контрол върху достъпа и други мерки за ядрена сигурност в условията на пандемията от COVID-19 и ще се набележат свързаните с това предизвикателства и добри практики. Следващата цел ще бъде да се определят технологиите и процедурите за ядрена сигурност (включително в областта на контрола върху достъпа), които се нуждаят от подобрение, и да се извършат лабораторни оценки на потенциалните изменения и подобрения от гледна точка на тяхното прилагане в условия, подобни на пандемията от COVID-19. МААЕ ще улеснява обмена на оперативен опит и техническа информация между държавите членки, ще публикува свързаните с проекта доклади и ще подпомага провеждането на научноизследователска работа в избрани лаборатории на държавите членки.

Цели

Проектът ще има за цел да гарантира ефективни мерки за ядрена сигурност в съоръженията за ядрени и други радиоактивни материали при ситуация, подобна на COVID-19. По-конкретно, проектът си поставя следните цели:

1. Преглед на оперативния опит на държавите членки при прилагането на контрол върху достъпа и други мерки за ядрена сигурност по време на COVID-19.

2. Идентифициране на съответните предизвикателства и добри практики.

3. Разглеждане на необходимостта от адаптиране на съществуващите технологии или на процедурите, свързани с тяхното използване, или от разработване на нови технологии, за да се вземат предвид медицинските изисквания, свързани с COVID-19.

4. Извършване на техническа оценка на предложените изменения на новоразработени технологии за контрол върху достъпа и други технологии за ядрена сигурност, за да се вземат предвид пандемичните условия.

Очаквани резултати

1. Ръководство с добри практики и препоръки относно технологиите с цел споделяне на оперативния опит на държавите членки в областта на ядрената сигурност по време на COVID-19.

2. Определяне на технологичните области, които се нуждаят от по-нататъшно развитие, за да се даде възможност за ефективен контрол върху достъпа и други мерки за ядрена сигурност в условия, подобни на COVID-19.

Резултати

Засилени мерки за ядрена сигурност с цел предотвратяване на кражбата или саботажа на ядрен и друг радиоактивен материал и съоръжения в условията на пандемия.

Подобрено вземане на решения от регулаторните органи и промишлеността във връзка с прилагането на контрол върху достъпа и други технологии за ядрена сигурност по време на криза.

4. Позиция 4: Ядрена сигурност на материали, необхванати от нормативен контрол

Проект 1: Институционална инфраструктура за реакция при материали, необхванати от нормативен контрол

Контекст

В рамките на проекта на държавите членки, при поискване, се предоставя помощ в усилията им да изградят необходимата инфраструктура за борба с незаконния трафик на ядрени и други радиоактивни материали. Подкрепата за инфраструктурата включва услуги за определяне на инфраструктурните нужди и подкрепа за държавите при създаването, прилагането, наблюдението, оценката и поддържането на режима им за ядрена сигурност, свързан с реагирането на събития в областта на ядрената сигурност с участието на материали, необхванати от нормативен контрол.

Инфраструктурните нужди на държавата се оценяват чрез процеса на Международната консултативна служба за ядрена защита (INSServ) на МААЕ или чрез разработването на пътна карта за реагиране в областта на ядрената сигурност. Друга област на отговорност е предоставянето на подкрепа на държавите, които желаят да прилагат системи и мерки за ядрена сигурност при големи обществени прояви.

Цел

Подпомагане на държавите в изграждането и поддържането на ефективна институционална инфраструктура за засилване на националните усилия за защита на хората, имуществото, околната среда и обществото от неразрешено използване на ядрени и други радиоактивни материали.

Очаквани резултати

1. Изготвяне на публикации с насоки за инфраструктурата за ядрена сигурност и свързаните с нея учебни материали и инструменти.

2. Предоставяне на подкрепа на държавите, при поискване, за изграждането на човешки и технологичен капацитет за поддържане на ефективна инфраструктура за изпълнение на техните отговорности, свързани с ядрени и други радиоактивни материали, необхванати от нормативен контрол.

3. Координация на подкрепата за работната група за реагиране.

4. Предоставяне на подкрепа от МААЕ за прилагането на мерки за ядрена сигурност при големи обществени прояви.

Резултати

МААЕ допринася за повишаване на осведомеността относно необходимостта от ефективна институционална инфраструктура в дадена държава, за да се гарантира изпълнението на националните и международните ѝ задължения.

Държавите изграждат задълбочено разбиране за силните страни и областите за развитие на своя режим за ядрена сигурност на материали, необхванати от нормативен контрол.

Държавите разполагат с ясен времеви план за развитие на своите способности за реакция по отношение на материали, необхванати от нормативен контрол.

5. Позиция 5: Програмно развитие и международно сътрудничество

Проект 1: Разработване на програма за образование и обучение

Контекст

Агенцията играе важна роля в предоставянето на координирани програми за образование и обучение, които укрепват способностите на държавите да създават и поддържат режим за ядрена сигурност. Наличието на достатъчен брой компетентни и мотивирани служители е една от важните предпоставки за създаването и поддържането на режими за ядрена сигурност на държавите. Обучението е важно средство за постигането на компетентност и адекватна работа на персонала. МААЕ подпомага държавите, като предоставя обучение въз основа на исканията и нуждите на държавите и като подкрепя създаването на програми за обучение в областта на ядрената сигурност и организации за обучение, включително центрове за подкрепа на ядрената сигурност (NSSC).

Систематичният подход към обучението е логичен подход на напредване, при който се започва с определянето на знанията, уменията и нагласите, необходими за изпълнението на дадена работа или роля в областта на ядрената сигурност, и се преминава към разработването и провеждането на обучение за постигането на тези компетентности и към последваща оценка на това обучение. Използването на електронно обучение и други инструменти за компютърно обучение ще бъде силно застъпено в рамките на този проект. Проектът не се ограничава до развитието на образованието и обучението, а включва и координацията на мрежи като Международната образователна мрежа за ядрена сигурност (INSEN) и Международната мрежа от центрове за обучение и подкрепа в областта на ядрената сигурност (мрежа от NSSC).

Цели

Този проект цели насърчаване на интегриран подход към развитието на човешките ресурси в областта на ядрената сигурност и оказване на съдействие на държавите при изграждането на капацитета им за разработване и прилагане на ефективни и устойчиви образователни и обучителни програми за развитие на човешките ресурси в областта на ядрената сигурност въз основа на установените нужди.

Изграждане на по-тясно сътрудничество и улесняване на засиления обмен на информация между държавите относно разработването и изпълнението на програми за образование и обучение в областта на ядрената сигурност чрез INSEN, международната мрежа от NSSC и Информационния портал за ядрена сигурност (NUSEC).

Очаквани резултати

1. Методика за развитие на човешките ресурси в областта на ядрената сигурност, която да се споделя с държавите и да се използва от тях.
2. Създаване на Академия за лидери в областта на ядрената сигурност.
3. Споделяне на опит и добри практики в обучението по ядрена сигурност.
4. Оказване на подкрепа на държавите членки при прилагането на методиката за систематичен подход към обучението.
5. Оказване на подкрепа при извършването на непрекъснат, редовен анализ на нуждите от обучение, оценката на обучението и създаването на комитети за обучение.
6. Подкрепа и координация на дейностите на международната мрежа от NSSC с цел да се улесни обменът на информация и ресурси и да се насърчи сътрудничеството между държавите с NSSC или държавите, които проявяват интерес към създаването на център.
7. Предоставяне на помощ на държавите в създаването и функционирането на NSSC с цел поддържане на национални режими за ядрена сигурност чрез програми за развитие на човешките ресурси, техническа и научна подкрепа.
8. Подкрепа за регионалното и подрегионалното сътрудничество между държавите с планирани или действащи NSSC.
9. Международна образователна мрежа за ядрена сигурност (INSEN).
10. Магистърска програма по ядрена сигурност.
11. Училища по ядрена сигурност.
12. Университетски курсове за усъвършенстване в областта на ядрената сигурност.
13. Учебни материали за образователни програми в областта на ядрената сигурност.
14. Разработване на курсове за електронно обучение на всички официални езици на МААЕ, включително превод.
15. Преразглеждане на заварените курсове за електронно обучение, включително преразглеждане на превода.

Резултати

Държавите са в състояние ефективно да предприемат и прилагат мерки за поддържане на националните си режими за ядрена сигурност, по-специално чрез програми за развитие на човешките ресурси, образование, обучение, техническа и научна подкрепа.

6. Позиция 6: Изграждане на капацитет и образование в областта на ядрената сигурност с акцент върху равенството между половете

Контекст

Наречена в чест на Мария Склодовска-Кюри, новатор физик и двукратен лауреат на Нобелова награда, стипендиантската програма беше стартирана от генералния директор Рафаел Мариано Гроси по време на проява на МААЕ за отбелязване на Международния ден на жената през март 2020 г. Чрез оказването на подкрепа за тяхното образование и професионален опит, инициативата цели да насърчи младите жени да учат и работят в областта на ядрената наука и технологии или неразпространението на ядрени оръжия. Стипендиантската програма ще предоставя стипендии за период до две години на жени в магистърски програми в областта на ядрената наука и технологии или в областта на неразпространението. Стипендиантките ще получат и възможност за стаж към МААЕ, за да допълнят експертните знания, придобити по време на обучението си.

Цели

Програмата „Мария Склодовска-Кюри“ си поставя за цел да вдъхновява и насърчава младите жени да се насочат към кариера в областта на ядрените науки, технологиите и неразпространението на ядрени оръжия, като отпуска на силно мотивирани и талантливи студентки стипендии за магистърски програми, както и възможности за стаж към МААЕ. В дългосрочен план програмата ще допринесе за появата на ново поколение жени лидери в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката, които ще бъдат движеща сила на научното и технологичното развитие в своите държави.

Очакван резултат

По програмата ще се финансират стипендиите на най-малко 100 студентки на прогнозна обща стойност от порядъка на 4—6 млн. EUR за двугодишен период.

Резултати

Предоставяне на академично образование и професионален опит на жените, за да се насърчи равното представителство в прилагането на ядрените технологии в отговор на общите глобални предизвикателства, включително ядрената сигурност.